

- organizarea de către managerul școlii a unor ședințe în care să informeze cadrele didactice despre problemele discutate în cadrul ședințelor cu directorii, despre observațiile realizate în urma unor inspecții școlare, în scopul înlăturării / evitării zvonurilor;
- asigurarea că toată lumea a înțeles clar ce decizii au fost adoptate și ce sarcini au fost trasate;
- să se integreze interesele grupului informal cu cele ale organizației formale;
- înlăturarea cauzelor zvonurilor în scopul prevenirii acestora;
- confruntarea față în față a persoanelor ce difuzează zvonurile;
- organizarea informală trebuie să fie suficient de puternică pentru a ajuta, dar insuficient de puternică pentru a domina;
- organizarea unor ieșiri la iarbă verde, în cadrul cărora colegii pot socializa mult mai bine și în cadrul cărora colegii nou veniți ar putea fi mai bine cunoscuți de către ceilalți;
- atribuirea de responsabilități de către conducerea școlii și celor mai tineri cu mai puțină experiență, ținând cont că experiența se câștigă din practică.

BIBLIOGRAFIE

1. CISMARU, D. *Comunicarea internă în organizații*. București: Editura Triton, 2008.
2. CISMARU, D. *Managementul organizației școlare. Comunicare instituțională. Suport curs*. S.N.S.P.A, 2010.
3. ILUȚ, P. *Valori, atitudini și comportamente sociale*. Colecția Collegium. Iași: Ed. Polirom, 2004.
3. ZLATE, M. *Tratat de psihologie organizațional- managerială*. Iași: Editura Polirom, 2000.

INTERFERENȚA PRINCIPILOR ÎN CERCETAREA ȘI PREGATIREA PROFESORULUI ECONOMIST

Marcoci-Dima Andreea, doctorandă

CZU:378.126:33

Abstract

The transformation of economic mechanisms, as well as the profound restructurings of the whole economic and social life, impose new requirements in addressing the method of economic subjects. The long experience of the school shows that the students learn and form as guided, led by the teacher. Success in instructional-educational work depends to the greatest extent on the teachers, their competence and love for the profession. It is the teacher who creates the necessary working conditions, organizes and directs the student's activity, through which his dispositions develop relentlessly and transform into qualities.

Key-words: principles, economic disciplines, teacher, student, interdisciplinarity.

În condițiile actuale, lumea economică trebuie înțeleasă în complexitatea sa, ceea ce presupune necesitatea cunoașterii efective a realităților și a practicilor economice și sociale. Aceasta aduce după sine și necesitatea restructurării mentalităților de gândire, situație ce include implicit și sistemul de învățământ [1, p. 2].

Înșușirea cunoștințelor economice este esențială pentru absolvenții învățământului liceal – specializarea servicii. Economia de piață este o formă superioară a economiei de schimb, în cadrul căreia se produc mutații esențiale la care sunt solicitați să participe practic toți cei angajați în activități economice. De aceea, însușirea disciplinelor economice trebuie să se realizeze în mod activ. Aceasta înseamnă că în procesul învățării, elevii vor putea să pună probleme, să formuleze întrebări cu privire la problemele studiate, să caute răspunsuri și soluții la

problematica studiată, fie bazându-se pe cunoștințe deja acumulate, fie însușindu-și noi cunoștințe [1, p. 3].

Profesorii care predau aceste discipline economice trebuie să-și formeze capacitatea de a explica într-un limbaj adecvat noțiunile și conceptele economice și să folosească în expunere un instrumentar analitic cât mai adecvat și sugestiv. Reușita în această direcție va fi determinată atât de calitățile pedagogice, cât și de *gradul de documentare și pregătire profesională*. Utilizarea metodelor active, antrenante, va contribui la realizarea unui învățământ formativ, depășindu-se astfel faza învățământului informativ.

Didactica disciplinelor economice are, în același timp, caracter aplicativ și normativ deoarece studiază nu numai procesul de transmitere a cunoștințelor și formarea deprinderilor, capacităților, competențelor și atitudinilor la obiectul de învățământ respectiv, ci țintește să soluționeze toate problemele pe care le ridică învățarea unei discipline de învățământ.

Aflată la confluența interdisciplinară a Pedagogiei, Psihologiei, Didacticii generale (teoria instruirii), Logicii, Sociologiei educației, *Didactica aplicată la studiul disciplinelor economice* se bazează pe sisteme structurate de termeni, concepte, noțiuni și scheme logice cu care operează toate aceste discipline [2, p. 3].

Fundamentul științific al disciplinei este asigurat de psihologie, didactica generală și de științele economice predate în școală. Din domeniul pedagogiei și al didacticii generale, metodică preia conceptele de: sistem de învățământ, conținut, strategie didactică, principii didactice, scop educațional, obiective educaționale, proiectare curriculară, forme de organizare a activității didactice, forme de evaluare, itemi etc.

O bună pregătire metodică presupune și suficientă instruire pe probleme de design instrucional, pornind de la cunoașterea aprofundată a operațiilor proiectării didactice [2, p. 7].

Pentru realizarea procesului de învățare, pedagogul trebuie să utilizeze principiile didactice pentru a ști cum să ofere informația. Fiecare proces în parte are rolul său bine definit.

Înainte de a stabili care sunt principiile didactice, conținutul acestora și modalitățile de respectare în practica pedagogică a cerințelor lor, trebuie să ținem cont de particularitățile disciplinelor economice, în general, pentru că ele impun respectarea anumitor exigențe metodologice și metodice în procesul instruirii.

În primul rând, disciplinele economice operează cu ***noțiuni care au un grad înalt de abstractizare***, atingând uneori nivelul categorial. De aceea, discursul profesorului trebuie să facă permanent trecerea de la cunoașterea fenomenului la esență și invers, de la abstract la concret, să conțină date, observații, experiențe din viața economică, elemente care să-l pună pe elev în fața diversității de manifestări ale proceselor economice.

Profesorii trebuie să aibă în vedere eliminarea riscului de a se menține la un nivel constant de abstractizare: fie prea înalt, fie prea scăzut. Sunt mulți profesori care își cantonează comunicarea exclusiv la nivelul definițiilor, legilor, principiilor, modelelor teoretice, fără să concretizeze ideile expuse, ceea ce face extrem de dificilă receptarea și înțelegerea informațiilor transmise.

În ceea ce privește conținutul, numărul și chiar denumirea principiilor didactice, pedagogii sunt departe de a fi în consens. Astfel, S. Cristea, în „*Dicționarul de termeni pedagogici*”, le definește ca fiind „un ansamblu de cerințe, norme, reguli operaționale, exprimate la nivelul unor propoziții de sinteză, care anticipează eficiența activității de predare – învățare – evaluare, proiectată și realizată în condiții pedagogice și sociale concrete” [3, p. 370].

Profesorul M. Ionescu, în „*Didactica modernă*”, arată că „principiile didactice sunt teze fundamentale, norme generale, care stau la baza proiectării, organizării și desfășurării activităților de predare – învățare, în vederea realizării optime a obiectivelor educaționale” [4, p. 57]. În lucrare sunt menționate patru principii fundamentale ale didacticii: principiul psihogenetic al stimulării și accelerării dezvoltării stadiale a inteligenței; principiul învățării prin acțiune; principiul construcției componentiale și ierarhice a structurilor intelectuale; principiul stimulării și dezvoltării motivației pentru învățare [4, pp. 59-82].

Indiferent însă de accepția pe care o dau noțiunii de „*principiu didactic*” și de câte principii numesc, toți pedagogii sunt de acord atunci când se referă la caracteristicile lor. Astfel, ei subliniază că principiile didactice au: [4, p. 59]

a) *caracter general-normativ*, deoarece vizează toate componentele funcționale ale procesului de învățământ și se aplică în procesul de predare – învățare – evaluare la toate disciplinele, în toate activitățile didactice și pe toate nivelurile de școlarizare;

b) *caracter sistemic*, ceea ce înseamnă că încălcarea unui anumit principiu poate duce la încălcarea celorlalte;

c) *caracter dinamic*. Numărul principiilor didactice nu este fix, el putându-se multiplica sau, dimpotrivă, reduce, prin restructurarea conținutului și esențializarea mai profundă; unele se integrează în principii cu o sferă mai largă.

Putem *observa* că principiile didactice se integrează într-un cod pedagogic al fiecărui cadru didactic, cod care aparține sistemului de atitudini, idei, concepții despre instruire, numit „*etosul pedagogic*” al profesorului.

În continuare voi prezenta și particulariza principiile didactice în predarea disciplinelor economice.

1. Principiul însușirii conștiente și active a cunoștințelor

Potrivit acestui principiu, eficiența procesului educativ, în general, este determinată în mare măsură de participarea conștientă și activă a elevului la propria instruire și formare, însușirea cunoștințelor făcându-se prin efortul propriu de prelucrare a noilor informații, prin construirea unor răspunsuri personale [5, p. 7].

Situarea elevului în rolul de subiect al propriei instruirii îl obligă pe profesor să-l solicite permanent, pe parcursul întregii activități didactice. Adică, oricare ar fi evenimentul instruirii, elevul trebuie pus în situația de a folosi manualul, dicționarele, fișele de lucru, alte surse de informare pentru a înțelege complexitatea fenomenelor economice, precum și utilitatea însușirii cunoștințelor.

2. Principiul legăturii teoriei cu practica

Acest principiu formulează cerința ca activitățile didactice să ofere suficiente ocazii de utilizare în practică a cunoștințelor și capacităților însușite de elevi pentru ca aceștia să demonstreze competențele pe care le au, precum și ca predarea să se facă prin abordarea aspectelor concrete ale realității economico-sociale (noțiunile economice nefiind altceva decât o reflectare a acestei realități). Astfel, profesorul face legătura directă și evidentă între *ce se învață* și *de ce se învață* [5, p. 11].

De pildă, pentru a înțelege mai ușor problemele capacității pieței (*la modulul „Marketing”*), elevii vor construi structura pieței iaurtului în România în anul 2019, calculând cota de piață absolută și cota relativă ale unor firme care produc și comercializează iaurt.

Teoria este privită ca un sistem de principii, legi, cunoștințe care guvernează o știință și pe baza cărora pot fi interpretate fenomene ale lumii și care trebuie transmise elevului pentru a fi înțelese și învățate

Practica reprezintă totalitatea fenomenelor de aplicare și verificare în activitatea concretă a cunoștințelor teoretice.

Pornind de la faptul că scopul pregătirii teoretice a elevilor nu este altul decât formarea competențelor specifice profesiei alese pe care o vor practica după finalizarea studiilor, nici nu se poate concepe studierea disciplinei *Contabilitate generală* fără asigurarea aplicabilității cunoștințelor, fără valorificarea priceperilor și deprinderilor dobândite.

3. Principiul accesibilității cunoștințelor propuse elevilor spre învățare

Acest principiu impune ca organizarea și desfășurarea predării – învățării – evaluării să se desfășoare în conformitate cu posibilitățile reale ale elevilor, ținând seama de nivelul pregătirii anterioare și de obiectivele care urmează a fi îndeplinite [5, p. 14].

Pedagogia actuală recomandă profesorilor să le propună elevilor nu doar (sau nu în primul rând) activități care să se înscrie pe linia concordanței între conținuturile predate și operațiile mintale deja constituite, ci sarcini care – o dată rezolvate – vor determina progresul.

De pildă, în studiul temei „*Decontări cu terții*”, profesorul va avea grijă să facă trecerile graduale de *la ușor la greu, de la simplu la complex, de la cunoscut la necunoscut, de la concret la abstract, de la particular la general*.

4. Principiul respectării particularităților de vârstă și individuale ale elevilor

Acest principiu impune ca instruirea să țină seama de particularitățile de vârstă, de deosebiri individuale, exprimate într-un anumit potențial fizic și intelectual al fiecărui elev, luând în considerație faptul că de multe ori vârsta cronologică nu coincide cu vârsta reală de dezvoltare a unui copil [5, p. 17].

O altă modalitate de asigurare a individualizării instruirii o reprezintă adaptarea conținuturilor la nivelul de pregătire și înțelegere al elevilor. De pildă, noțiunea „*Piață*”, cu un grad de abstractizare ridicat și de aceea dificil de înțeles, poate fi prezentată în mai multe modalități, pentru a fi accesibilă tuturor elevilor:

- 1) *ca spațiu economic*, locul unde se manifestă relațiile dintre agenții economici, referitoare la schimburile de bunuri economice;
- 2) *ca loc unde se întâlnesc cererea și oferta* reprezentate de agenții economici și unde au loc acte de vânzare – cumpărare de bunuri economice;
- 3) *locul unde se întâlnesc producătorul și cumpărătorul* pentru acte de vânzare – cumpărare.

5. Principiul sistematizării și continuității în învățare

Conform cerințelor acestui principiu, este necesar ca informația, priceperile și deprinderile să fie învățate într-o anumită ordine logică, în conformitate cu o strategie care să asigure progresul școlar al elevilor și înțelegerea aprofundată a cunoștințelor [5, p. 19].

Sistematizarea desemnează ordonarea cunoștințelor în funcție de structura și logica internă a disciplinei de studiu.

Continuitatea cere ca materia de studiu să fie structurată în unități metodice, ordonate într-o succesiune logică atât din punct de vedere științific, cât și pedagogic.

Luând ca exemplu aceeași temă despre terți, profesorul va porni în predare de la conținutul relațiilor economice, la creanțe și datorii, la gruparea datoriilor și a creanțelor, pentru ca în final

să ajungă la elementul esențial: conturile care reflectă datorii și creanțe și modul în care ele funcționează. Sistematizarea cunoștințelor este urmărită de la primele informații până la recapitularea lor într-un sistem unitar: active, stocuri, terți, cheltuieli, venituri.

6. Principiul corelației dintre intuitiv și logic

Una dintre caracteristicile importante ale fenomenelor și proceselor studiate de disciplinele economice este aceea că ele nu pot fi percepute nemijlocit. Nu putem organiza, de pildă, o experiență în laborator pentru a demonstra formarea prețului de echilibru și nici nu putem rezolva printr-o vizită în piață înțelegerea accepțiunii din perspectiva științei economice a noțiunii „piață” [5, p. 23].

Aceasta nu înseamnă însă că nu există posibilitatea ca, prin folosirea unor materiale didactice intuitive, fenomenele și procesele economice să fie percepute. Materialul didactic intuitiv poate reprezenta și un punct de pornire în asimilarea de noi cunoștințe, priceperi și deprinderi de specialitate.

7. Principiul însușirii temeinice a cunoștințelor

Acest principiu impune ca procesul de predare – învățare să fie organizat în așa fel încât elevii să fie ajutați să-și însușească informațiile în mod aprofundat și să le păstreze în memorie un timp îndelungat [5, p. 26].

Astfel, luând același exemplu de la disciplina „*Contabilitate generală*”, dacă cerințele celorlalte principii sunt respectate, atunci, implicit, se realizează și principiul însușirii temeinice a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor despre furnizori, clienți, datorii, creanțe și efecte comerciale.

8. Principiul asigurării conexiunii inverse

Îmbunătățirea din mers a rezultatelor procesului instructiv-educativ, în funcție de informația primită despre rezultatele anterioare, asigură obținerea de efecte pozitive pentru proces și de reducerea sau eliminarea celor negative. Acest principiu se realizează prin evaluare ritmică, progresivă, formativă [6, p. 162].

Rolul principal al profesorului în școala modernă nu este de „a preda”, a transmite cunoștințe, ci de a îndruma și organiza activitatea de cercetare a elevilor. Profesorul colaborează cu elevii, stimulându-i, creându-le condiții optime de muncă și cercetare. Prin această colaborare, profesorul se orientează către specificul intereselor și capacităților elevilor, este atent la realizările și creațiile acestora, ajutându-i să-și formeze personalitatea.

BIBLIOGRAFIE

1. NICOLAI, M. *Didactica disciplinelor economice -suport de curs*. Galați, 2007.
2. CIOBANU, O. *Didactica disciplinelor economice*. București, 2004.
3. CRISTEA, S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: Didactică și Pedagogică, 1998.
4. IONESCU, M.; Radu, I. *Didactica modern*. Cluj-Napoca: Dacia, 1995. pp. 57-82.
5. DRUȚĂ M. E.; BADEA, F.; MIHAI, N. *Didactica disciplinelor economice. Consideratii teoretice si aplicatii. Editia a II-a, revazuta si adaugita*. București: ASE, 2005.
6. PĂTRUȚ, V.; SOLOMON, D. C.; BUCUR, I. A. *Didactica disciplinelor economice*. Bacău: Alma Mater, 2008.
7. OKON, V. *Didactica generală. Compendium*. București: Didactică și pedagogică, 1974.
8. IGNAT, I.; LUȚAC, GH. *Exigențe ale modernizării învățământului economic românesc. În Restructurarea teoriei economice*. București: Economică, 1996.
9. CRISTEA, S. *Dicționar de pedagogie*. București: Litera, 2000.